

COMMISSIE VAN TOEZICHT

Detentiecentrum Rotterdam

Aan: Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. de Staatssecretaris
Mw. mr. A. Broekers-Knol
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

correspondentie:
Postbus 7003
3300 GC Dordrecht

telefoon 088-36 25562
fax --
email
cvt.rotterdam@rechtspraak.nl

Kenmerk: CVTDCR-201201

Dordrecht, 24 februari 2021

Geachte mevrouw Broekers-Knol,

De Commissie van Toezicht van het Detentiecentrum Rotterdam (hierna de Commissie) heeft met belangstelling kennis genomen van het onderzoek van de Nationale Ombudsman 'Grenzen aan vreemdelingenbewaring;'.
Graag reageert onze Commissie bij deze op de bevindingen van de Nationale Ombudsman.

De Nationale Ombudsman benadrukt in zijn rapport in algemene zin dat het bestuursrechtelijke karakter van vreemdelingenbewaring meer nadruk moet krijgen waarbij sprake moet zijn van een opvang met zo min mogelijk beperkingen. Kleinschaligheid en het vermijden van een gevangenis-uitstraling worden daarbij voorop gesteld.

Hieronder gaat de Commissie puntsgewijs in op de bevindingen van het onderzoek van de Nationale Ombudsman om bij de belangrijkste bevindingen het standpunt van de Commissie toe te lichten.

1) Zinnvolle dagbesteding.

De Nationale Ombudsman geeft aan dat er weinig mogelijkheden voor een zinnvolle dagbesteding in het Detentiecentrum Rotterdam (DCR) worden geboden. Het feit dat er geen scholing of arbeid mogelijk is, betreft echter een politieke keuze waarbij de motivering is dat vreemdelingen op korte termijn Nederland dienen te verlaten en derhalve niet worden voorbereid op terugkeer in onze maatschappij. Met die uitzondering dat er altijd ruimte is voor scholing welke op eigen initiatief wordt ondernomen. De directie heeft meerdere malen bij de Commissie aangegeven dat dit mogelijk is.

De Commissie heeft regelmatig overleg met de directie van het DCR over de dagbesteding en het dagprogramma en is positief te spreken over de mogelijkheden in het dagprogramma die het DCR aan de ingeslotenen biedt. In plaats van de volgens de Pbw geldende 43 uur per week, die voor een regime zoals die in het DCR geldt moet worden aangeboden, werd voor dat de Corona maatregelen van kracht werden een dagprogramma geboden met 85 tot 88 uur per week aan activiteiten. In het geboden dagprogramma ziet de Commissie voldoende ruimte voor de ingeslotenen als het gaat om bijvoorbeeld recreatie, sport en het bijwonen van religieuze diensten.

2) Het ontbreken van privacy.

De Nationale Ombudsman stelt dat het gebruik van grote afdelingen en het plaatsen van twee personen op één cel afbreuk doet aan de privacy en zorgt voor onrust.

Hoewel de Commissie de wens voor het gebruik van kleinere afdelingen onderschrijft vanwege de redelijke aanname dat hier meer rust en beheersbaarheid uit voort zal komen, begrijpt de Commissie de keuze van de directie voor het gebruik van meerpersoonscellen (MPC) alleen al om personeels-technische en budgettaire redenen.

De commissie stelt echter wel voor om de momenteel lage bezettingsgraad van DCR te benutten voor een lossere beleid t.a.v. eenpersoonscellen. Hierbij zou bijvoorbeeld gewerkt kunnen worden met een wachtlijst om de transparantie voor de ingeslotenen te vergroten. Dit komt de leefbaarheid ten goede en verlaagt zo de werkdruk en stress bij medewerkers en ingeslotenen. De relatief korte verblijftijd van ingeslotenen in het DCR maakt het geleidelijk terugdraaien van dit beleid in tijden dat de bezetting weer toe neemt, goed uitvoerbaar en ook aan ingeslotenen goed uit te leggen.

Hierbij zullen dan wel criteria moeten worden opgesteld zodat een eventuele plaatsing op een beheersafdeling bij weigering MPC goed toetsbaar is en waar mogelijk voorkomen kan worden. De Commissie stelt daarbij voor dat ingeslotenen bij een MPC keuze een beloning kunnen krijgen, hierbij zou aan extra uren recreatie of zakgeld kunnen worden gedacht. Dit geeft een positievere stimulans aan de keuze voor een MPC.

De stelling van de Nationale Ombudsman dat plaatsing op een MPC een straf zou zijn en dat plaatsing op een MPC en op een grote afdeling 'inbreuk maakt op het fundamentele recht op vrijheid' en 'zoveel mogelijk moet worden beperkt' volgt de Commissie maar ten dele.

3) Plaatsing in afzondering als straf;

Aangaande het plaatsen in afzondering als straf gaat de Nationale Ombudsman in op die gevallen waarbij een ingeslotene geplaatst wordt op een zogeheten beheersafdeling als een MPC wordt geweigerd. Het betreft hier een straf die op elk moment door de ingeslotene zelf kan worden beëindigd als de ingeslotene alsnog akkoord gaat met plaatsing op een MPC.

De Commissie heeft aandacht voor deze straf en heeft dit onderwerp herhaaldelijk met de directie besproken. In het bijzonder heeft de Commissie haar zorgen geuit over de gemoedstoestand en gezondheid van ingeslotenen die voor langere tijd deze straf hebben opgelegd gekregen. Immers, deze straf kan herhaaldelijk opgelegd worden waarbij er gevallen bekend zijn van ingeslotenen die meerdere maanden in deze vorm van isolatie geplaatst zijn.

De directie heeft, na dringend verzoek hiertoe door de Commissie, een onderzoek laten uitvoeren naar de rol van de medische dienst in de monitoring van de gezondheid en gemoedstoestand van deze ingeslotenen. De Commissie is in afwachting van de uitkomst van dit onderzoek.

Hoewel de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) in meerdere beroepszaken geoordeeld heeft dat deze straf passend is, heeft de directie van het DCR in afstemming met de Commissie verschillende maatregelen genomen waardoor ingeslotenen die deze straf voor langere tijd ondergaan enige verlichting en afleiding wordt geboden.

Het gaat dan om bijvoorbeeld een tijdelijke versoepeling van de straf of een tijdelijke plaatsing op een andere afdeling waarbij dan nadrukkelijk de mogelijkheid aan de ingeslotene wordt geboden om zich te heroriënteren op een mogelijke MPC.

De mogelijkheden die door de directie worden geboden worden door de Commissie gewaardeerd en geven naar het oordeel van de Commissie enige afwisseling aan de ingeslotene bij een dergelijke straf. De Commissie benadrukt dat in de gevallen waarbij voor langere periode deze straf wordt opgelegd er vanuit de medische dienst actief aandacht en zorg dient te worden gegeven en niet slechts op aanvraag door ingeslotene zelf of op indicatie van afdelingspersoneel. Dit alles laat onverlet de 'winst' die valt te boeken bij een ruimhartiger beleid t.a.v. eenpersoonscellen.

Het feit dat de Nationale Ombudsman geheel voorbij gaat aan de andere vorm van plaatsing in afzondering als straf, namelijk een strafmaatregel opgelegd door de directeur waarbij een ingeslotene geplaatst wordt in de Observatie Behandeling en Strafafdeling (OBS) verbaast de Commissie en wordt als een omissie in dit rapport gezien. Nu wordt de indruk gewekt dat een groot deel van de plaatsingen in afzondering plaatsvinden op een beheersafdeling ten gevolge van het weigeren van een MPC. Hiervoor wordt evenwel geen cijfermatige onderbouwing gegeven. Dit geeft een vertekend beeld van de werkelijkheid.

In het rapport wordt opgemerkt dat de beklagprocedure een niet effectief rechtsmiddel is bij het plaatsen in afzondering omdat het geen schorsende werking heeft. Hierover wil de Commissie graag opmerken dat de klachtenprocedure daar ook niet in kan voorzien. Ingeslotenen kunnen in een dergelijk geval zich wenden tot de RSJ en een schorsingsverzoek indienen. Bij het behandelen van de klacht wordt de uitkomst van dit schorsingsverzoek meegewogen.

4) Aanpassing karakter vreemdelingenbewaring

Het rapport van de Nationale Ombudsman stelt dat het bestuursrechtelijke karakter van vreemdelingenbewaring meer nadruk moet krijgen waarbij sprake moet zijn van een opvang met zo min mogelijk beperkingen. Hierbij wordt o.a. verwezen naar de wijze waarop uitvoering van vreemdelingenbewaring in de Gesloten Gezinsvoorziening (GGV) te Zeist vorm wordt gegeven. De Commissie wil hierbij wijzen op het verschil in ingeslotenen in beide locaties. In het DCR zitten voor het overgrote deel jonge mannelijke vreemdelingen die afkomstig zijn uit de zogeheten 'veilige landen'. Hierbij is opvallend dat deze groep een langere doorlooptijd heeft in procedures t.o.v. de ingeslotenen in de GGV, van het Detentiecentrum Zeist. Tevens valt waar te nemen een zekere verharding van de doelgroep in het DCR. Hierbij verwijst de Commissie naar meerdere (groeps)incidenten die zich in de afgelopen twee jaar hebben plaatsgevonden. De Commissie vraagt zich daarom af of het streven naar een setting, voor alle ingeslotenen, zoals die in Zeist wordt geboden realistisch is en acht dit uit veiligheidsoverwegingen onwenselijk.

Ten slotte wil de Commissie graag haar waardering uitdrukken voor de professionele wijze waarop medewerkers van het DCR in de locaties Rotterdam en Zeist uitvoering geven aan hun politieke opdracht.

Hoogachtend,
Namens de Commissie van Toezicht bij het Detentiecentrum Rotterdam,

w.g.

J. Admiraal,
voorzitter